

УДК 378:373.3]:811.111

Кошарна Н.В.,

доцент кафедри іноземних мов і методик їх навчання

Педагогічного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка,

кандидат педагогічних наук

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ЗМІСТІ ДИСЦИПЛІНИ «НАУКОВА АНГЛІЙСЬКА МОВА»

У статті розглядається питання формування іншомовної компетентності майбутніх учителів початкової школи в змісті навчальної дисципліни «Наукова англійська мова». Навчання наукової англійської мови магістрів початкової освіти передбачає комплексну реалізацію практичної, виховної, розвиваючої і професійно-педагогічної цілей, які досягаються у процесі опанування даною дисципліною.

Ключові слова: *іншомовна компетентність, мовна освіта, магістр початкової освіти, учитель початкової школи, наукова англійська мова.*

Постановка проблеми. Сучасні вимоги до підготовки магістра початкової освіти потребують від нього перш за все бути плідним учасником міжкультурної комунікації і мати необхідні навички та вміння професійного, ділового та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, бути спроможним оволодіти новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела. Все це підвищує попит на кваліфікованих вчителів початкової школи, які вільно володіють іноземною мовою, та обумовлює необхідність вивчення курсу «Наукова англійська мова».

Аналіз досліджень і публікацій. Необхідність модернізації системи підготовки педагогічних кадрів та її основні напрями визначено в Національній доктрині розвитку освіти. Різні аспекти підготовки майбутніх педагогів у галузі навчання іноземних мов розглядаються в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема, особливості методичної підготовки вчителів іноземної мови початкової школи розкрито в працях О. Бігич, О. Коломіної, С. Роман; формування професійно-педагогічної спрямованості особистості вчителя в процесі навчання іноземної мови досліджувалось Л. Михайловою; модель професійної підготовки вчителя іноземної мови обґрунтовано Є. Пасовим;

сучасні технології підготовки вчителя іноземної мови розроблено В. Кузовлевим, В. Карташовою, І. Москальовою та іншими.

Концепція мовної освіти в Україні визначає мету і завдання, принципи вивчення мов, структуру і зміст навчання, умови реалізації. Вона ґрунтується на основних положеннях Конституції України, Законів України «Про освіту», про мови, Державної національної програми «Освіта» (Україна XXI століття), Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [2; 3; 4].

Важливість оновлення мовної освіти в контексті підготовки вчителя іноземної мови визначено в Концепції навчання іноземних мов у середній загальноосвітній 12-річній школі [5; 7].

Метою даної статті є з'ясування особливостей формування іншомовної компетентності майбутніх учителів початкової школи в змісті дисципліни «Наукова англійська мова».

Виклад основного матеріалу. У сучасному педагогічному світі існує значна кількість дотичних інтерпретацій іншомовної комунікативної компетентності. Наприклад, цей термін може означати необхідний людині рівень сформованості досвіду міжособистісної взаємодії, щоб успішно функціонувати в суспільстві з огляду на власні здібності й соціальний статус [3, 13] або володіння індивідом необхідною сумою знань, умінь і навичок, що визначають ступінь сформованості його професійної діяльності, стилю професійного спілкування та його особистості як носія визначених цінностей, ідеалів і професійної свідомості [8, 8].

Враховуючи означені характеристики іншомовної комунікативної компетентності, навчальна дисципліна «Наукова англійська мова» в поєднанні з іншими навчальними курсами має забезпечити всебічну підготовку вчителя початкової школи, здатного засобами свого навчального предмету навчати та виховувати зростаюче покоління, а також закласти основу для подальшого професійно орієнтованого удосконалення володіння англійською мовою. У зв'язку з цим навчання наукової англійської мови передбачає комплексну реалізацію практичної, виховної, розвиваючої і професійно-педагогічної цілей, які досягаються у процесі опанування даною дисципліною [7].

Предмет дисципліни «Наукова англійська мова» — іноземний (англомовний) науковий дискурс. Навчання наукової англійської мови носить науково зорієнтований характер, тому його мета та зміст визначаються в першу чергу комунікативними, пізнавальними та професій-

ними потребами вчителя початкової школи. Оволодіння науковою англійською мовою розглядається як надбання студентами певних умінь і навичок, необхідних учителю у його подальшій науково-дослідницькій діяльності.

Мета даної дисципліни — сформувати у студентів спеціальності 8.01010201 «Початкова освіта» науково-дослідницькі та професійно-орієнтовані комунікативні мовленнєві компетенції (лінгвістичної, соціолінгвістичної та прагматичної) для забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному та професійному середовищі та застосування здобутих знань у подальшій професійній та науковій діяльності.

Студент повинен володіти визначеним мовним матеріалом, що розглядається як засіб реалізації відповідного виду мовленнєвої діяльності. При виборі мовного матеріалу використовується функціонально-комунікативний підхід, і весь курс наукової англійської мови носить науковий та комунікативно орієнтований характер.

Викладач і студент розглядаються як активні учасники навчального процесу. Організація навчального процесу з наукової англійської мови передбачає максимальне врахування потреб, інтересів та особистісних характеристик студента, який виступає як повноправний учасник процесу навчання, побудованого на принципах свідомого партнерства і взаємодії з викладачем, що безпосередньо пов'язане з розвитком самостійності студента, його творчої та наукової активності, а також персональної відповідальності за результати навчання.

Навчальна дисципліна «Наукова англійська мова» передбачає виконання наступних завдань:

- розвинути уміння студентів використовувати наукову англійську мову як інструмент у діалозі культур і сучасного наукового світу;
- сприяти розвитку здібностей до самооцінки та здатності до самостійного навчання, що дозволить магістрам початкової освіти продовжувати навчання в академічному і професійному середовищі як під час навчання у ВНЗ, так і після отримання диплома про вищу освіту;
- залучити магістрів до науково-дослідницької діяльності, яка активізує і сприяє розвитку їхніх пізнавальних здібностей;
- допомогти у формуванні загальних науково-дослідницьких компетенцій засобами англійської мови;
- розвивати критичне наукове мислення засобами професійно-спрямованих англійських текстів.

Зміст програми навчальної дисципліни «Наукова англійська мова» базується на міжнародних рівнях володіння англійською мовою; відпо-

відає національним кваліфікаційним рівням досягнень (ОКХ та ОПП); враховує науково-дослідницькі та професійні навички та уміння; охоплює науково-дослідницький (науковий дискурс) та професійний академічний зміст (сфери предметних знань); ситуативний зміст (контекст, у якому представлені матеріали, види діяльності); прагматичний зміст (необхідні практичні та корисні вміння); враховує попередній досвід магістрів, їхні потреби у навчанні та кінцеві результати. Зміст програми є модульним за своєю організацією.

Представлена у такий спосіб програма навчальної дисципліни «Наукова англійська мова» готує магістрів початкової освіти до анування власне магістерської роботи англійською мовою, оформлення використаних іноземних джерел, усної презентації наукового дослідження.

Висновки. Програма навчальної дисципліни «Наукова англійська мова» як педагогічний та організаційний інструмент враховує сучасні тенденції у вивченні та викладанні мов і базується на принципах інтернаціоналізму та полілінгвізму. В умовах міжнародної орієнтації на мобільність у єдиному Європейському просторі підтримує концепцію європейського громадянства. Вона створює магістрам — майбутнім вчителям початкової школи надійний фундамент для навчання та подальшої науково-дослідницької діяльності, відкриває перед ними міжнародні професійні можливості.

Полілінгвістичний підхід підкреслює той факт, що індивідуальний мовний досвід розширюється від рідної мови до мов інших народів. Таким чином, програма є синергетичним документом, що охоплює найкращі риси міжнародної й національної теорії і практики викладання та вивчення мов, та забезпечує: прозорість і гнучкість, варіативність та інтеграцію.

В статье рассматривается вопрос формирования иноязычной компетентности будущих учителей начальной школы в содержании учебной дисциплины «Научный английский язык». Обучение научному английскому языку магистров начального образования предусматривает комплексную реализацию практической, воспитательной, развивающей и профессионально-педагогической целей, которые достигаются в процессе освоения данной дисциплины.

Ключевые слова: *иноязычная компетентность, языковое образование, магистр начального образования, учитель начальной школы, научный английский язык.*

The article deals with formatting a foreign language competence of primary school teachers in the content of the learning course "The Scientific English Language". Teaching the Scientific English Language to Masters of Primary Education provides a comprehensive implementation of practical, upbringing, educating and professional-pedagogical goals which are achieved in the process of mastering the discipline.

Keywords: *foreign language competence, language education, Master of Primary Education, primary school teacher, Scientific English Language.*

Джерела

1. Вольфовська Т.О. Комунікативна компетентність молоді як одна з передумов досягнення життєвої мети / Т.О. Вольфовська // Шлях освіти. — 2001. — № 3. — С. 13–16.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс] / Постанова від 20 квітня 2011 р. № 462. — Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. Ніколаєва С.Ю. — К. : Ленвіт, 2003. — 273 с.
4. Закон України «Про освіту» від 23 травня 1991 р. № 1060-ХІІ.
5. Про інноваційну діяльність: Закон України [№ 40-IV від 4 лип. 2002 р.] // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 36. — С. 266.
6. Наукова англійська мова: роб. навч. прогр. [для студ. спец. 8.01010201 «Початкова освіта»] / уклад. Н.В. Кошарна, Н.І. Мельник. — Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. — 20 с.
7. Практикум з методики викладання англійської мови у середніх навчальних закладах: Посіб. для студ. вищ. навч. закл. — 2-ге вид., доп. і перероб. / Ніколаєва С.Ю., Гапонова С.В., Склярченко Н.К., Хоменко Е.Г., Голованчук Л.П. — К. : Ленвіт, 2004. — 360 с.
8. Сура Н.А. Навчання студентів університету професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою 2005 года : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. / Сура Н.А. — Луганськ, 2005. — 26 с.